

SUMMARY.

The Implementation of International Humanitarian Law in Switzerland.

This article explains the internal legislation existing in Switzerland to meet its international obligations in the field of international humanitarian law (IHL). After a brief introduction on the integration of internal law into the Swiss legal order and the specific role of Switzerland as country of origin of the Red Cross idea and seat of the ICRC, it tackles the questions with regard to the internal legislation for the dissemination of international humanitarian law, especially in the Swiss army. The competent authorities have produced several manuals and papers which are sometimes made available to all members of the Swiss army and other times are intended for superiors who are in charge of IHL instruction. Moreover, increasing use is made of more up-to-date educational aids, such as videotapes and computer software. A second part of the article concentrates on the criminal laws which now apply in Switzerland for the punishment of offences against the law of nations in case of an armed conflict (articles 108 to 114 of the Swiss Military Penal Code). The legislation now in force is the result of several modifications to the Military Penal Code, particularly in 1950 after the ratification of the Geneva Conventions by Switzerland and in 1967 when the Military Penal Code was modified in part. A last important modification took place in 1982 with the introduction of the imprescriptibility of war crimes as a consequence of the problems met with in the Menten case of 1981. Although the articles 108 to 114 of the Military Penal Code have never been applied in the past by the military courts, the events in ex-Yugoslavia and Rwanda have these last two years led to opening several inquiries which will soon lead to the first proceedings against war criminals in Switzerland. The article shows as well the development and problems of mutual legal assistance in war crimes, such as one has met with in the Menten case of 1981 or the Kabouga case of 1994. In this connection the article also expounds the present situation regarding mutual legal assistance in war crimes with third countries and, more in general, co-operation with the criminal courts for ex-Yugoslavia and Rwanda, as it is after the passing of the federal order of 21 December 1995 concerning co-operation with the international courts.

SAMENVATTING.

De toepassing van het Internationaal Humanitair Recht door Zwitserland.

In dit artikel wordt het interne recht voorgesteld dat Zwitserland heeft om aan zijn internationale verplichtingen inzake internationaal humanitair recht (IHR) te voldoen. Na een korte inleiding over de opnemings van het internationale recht in de Zwitserse rechtsorde en de specifieke rol van Zwitserland als land waar het idee van het Rode Kruis zijn oorsprong vond en de zetel van het ICRC gevestigd is, komen de problemen aan de orde in verband met de interne wetgeving voor de verspreiding van het interna-

tionale humanitaire recht, voornamelijk in het Zwitserse leger. De bevoegde overheid heeft verscheidene handboeken en documenten verspreid, die nu eens ter beschikking van alle leden van het Zwitserse leger worden gesteld en dan weer bestemd zijn voor de meerderen die voor het onderwijs van het IHR verantwoordelijk zijn. Bovendien gebruikt men voor het onderwijs meer en meer nieuwe, modernere hulpmiddelen, zoals videobanden of computerprogramma's. In een tweede deel wordt nader ingegaan op de strafwetgeving, die thans in Zwitserland van toepassing is met betrekking tot de bestraffing van overtredingen begaan tegen het volkenrecht in geval van een gewapend conflict (artikel 108 tot 114 van het Zwitsers Militair Strafwetboek. De wetgeving die nu van kracht is, is het resultaat van verscheidene wijzigingen van het Militair Strafwetboek, vooral in 1950 na de bekrachtiging van de Conventies van Genève door Zwitserland en in 1967 bij een gedeeltelijke wijziging van het Militair Strafrecht. Een laatste belangrijke wijziging vond in 1982 plaats met de invoering van de onverjaarbaarheid van oorlogsmisdaden ten gevolge van de problemen in de zaak Menten van 1981. Hoewel de artikelen 108 tot 114 van het Militair Strafwetboek vroeger nooit door het militaire gerecht werden toegepast, hebben de gebeurtenissen in ex-Joegoslavië en Rwanda de laatste twee jaren geleid tot de instelling van verscheidene onderzoeken, die weldra zullen leiden tot de eerste processen tegen oorlogsmisdadigers in Zwitserland. Uit het artikel blijkt tevens hoe in het geval van oorlogsmisdaden de wederzijdse rechtshulp zich ontwikkelt en welke problemen er rijzen, zoals in de zaak Menten van 1981 of de zaak Kabouga van 1994. In verband hiermee geeft het artikel ook uitleg bij de huidige toestand met betrekking tot de wederzijdse rechtshulp voor oorlogsmisdaden met derde landen en, meer in het algemeen, tot de samenwerking met de strafrechtbanken voor ex-Joegoslavië en Rwanda, zoals die er uitziet na de goedkeuring van het federale besluit van 21 december 1995 betreffende de samenwerking met de internationale rechtbanken.

ZUSAMMENFASSUNG.

Die Umsetzung des humanitären Völkerrechts in die Praxis durch die Schweiz.

In diesem Beitrag wird dargestellt, wie die Schweiz mit ihrer innerstaatlichen Gesetzgebung ihrer internationalen Verpflichtungen im humanitären Völkerrecht nachkommt. Nachdem die Eingliederung des Völkerrechts in die schweizerische Rechtsordnung und die spezifische Rolle der Schweiz als Herkunftsland der Idee des Roten Kreuzes und als Sitz des IKRK in der kurzen Einführung erörtert werden, kommen dann die Fragen im Zusammenhang mit der innerstaatlichen Gesetzgebung zur Förderung der Verbreitung des humanitären Völkerrechts, insbesondere in der schweizerischen Armee, zur Sprache. Die zuständigen Behörden haben verschiedene Lehrbücher und Dokumente eingeführt, die teils allen Angehörigen der schweizerischen Armee zur Verfügung gestellt werden und teils für die mit dem Unterricht des humanitären Völkerrechts beauftragten Vorgesetzten bestimmt sind. Darüber hinaus werden neue modernere Unterrichtsmittel wie Videobänder und Computersoftware immer mehr eingesetzt. Der zweite Teil des Beitrag befasst sich eingehend mit der zur Zeit in der Schweiz anwendbaren Gesetzgebung zur Ahndung von völkerrechtlichen Straftaten beim bewaffneten Konflikt (Artikel 108 bis 114 des schweizerischen Militärstrafgesetzes). Die derzeit geltende Gesetzgebung ergibt sich aus mehreren Änderungen des Militärstrafgesetzes, insbesondere 1950 nach der Ratifikation der Genfer Konventionen

durch die Schweiz und 1967 bei der teilweisen Änderung des Militärstrafgesetzes. Eine bedeutsame Änderung kam zuletzt 1982 zustande, als man die Unverjährbarkeit für Kriegsverbrechen einführte, nachdem man 1981 in der Sache *Menten* auf Probleme gestossen war. Wenngleich Artikel 108 bis 114 des Militärstrafgesetzes nie in der Vergangenheit von der Militärgerichtsbarkeit angewandt worden sind, haben die Ereignisse im ehemaligen Jugoslawien und in Ruanda zu verschiedenen Ermittlungen in den letzten zwei Jahren geführt, die bald auf die ersten Prozesse gegen Kriegsverbrecher in der Schweiz hinauslaufen werden. Im Beitrag werden auch Entwicklung und Problematik der Rechtshilfe bei Fällen von Kriegsverbrechen anhand der Erfahrungen aus der Sache *Menten* 1981 bzw. der Sache *Kabouga* 1994 aufgezeigt. In diesem Zusammenhang bringt der Beitrag auch eine Darlegung über den jetzigen Stand der Rechtshilfe mit Drittländern wegen Kriegsverbrechen, und in allgemeinerer Hinsicht, eine Erläuterung über die Zusammenarbeit mit den Strafgerichten für das ehemalige Jugoslawien und Ruanda, wie sie nun nach dem Erlass des Bundesbeschlusses über die Kooperation mit internationalen Gerichten vom 21. Dezember 1995 aussieht.

RIASSUNTO.

L'attuazione del diritto internazionale umanitario in Svizzera.

In questo articolo viene illustrata la legislazione interna adottata dalla Svizzera per eseguire i propri obblighi internazionali in materia di diritto internazionale umanitario. Dopo una breve introduzione sull'adattamento del diritto svizzero al diritto internazionale e sul contributo fondamentale dato dalla Svizzera al diritto internazionale umanitario (in Svizzera è nata la Croce Rossa e nello Stato ha sede il Comitato Internazionale della Croce Rossa), viene esaminata la legislazione interna sulla diffusione del diritto internazionale umanitario nei corpi armati dello Stato. Le autorità competenti hanno introdotto diversi manuali corredati di documenti che talvolta sono messi a disposizione di tutti i membri delle forze armate e talvolta sono destinati in maniera precipua ai superiori responsabili dell'insegnamento del diritto internazionale umanitario. Inoltre viene fatto un uso sempre maggiore di strumenti d'insegnamento più moderni, quali i nastri audiovisivi e i programmi di computer. La seconda parte dell'articolo è dedicata alla legislazione penale applicabile in Svizzera per reprimere le infrazioni del diritto internazionale commesse nel corso di un conflitto armato (artt. 108-114 del Codice penale militare svizzero). La legislazione attualmente in vigore risulta da alcune modifiche del Codice penale militare rese necessarie dalla ratifica delle Convenzioni di Ginevra. La prima di tali modifiche è avvenuta nel 1950 e la seconda nel 1967. Un'ultima importante modifica è intervenuta nel 1982 con l'introduzione - a seguito dei problemi incontrati nel corso del caso *Menten* del 1981 - del principio dell'imprescrittibilità dei crimini di guerra. Anche se gli artt. 108 e seguenti del Codice penale militare non sono ancora stati applicati dalla giustizia svizzera, i recenti avvenimenti della ex-Jugoslavia e del Ruanda hanno condotto, negli ultimi due anni, all'avvio di diverse indagini che probabilmente daranno luogo ai primi processi contro criminali di guerra in Svizzera. Nell'articolo vengono illustrati inoltre gli sviluppi e i problemi connessi con l'assistenza giudiziaria in caso di crimini di guerra;

a tal proposito vengono richiamati i casi *Menten* del 1981 e *Kabuga* del 1994. Alla luce di questi due casi l'articolo illustra la situazione attuale circa la cooperazione giudiziaria con gli Stati terzi in materia di crimini di guerra e poi, in maniera specifica, la cooperazione con i Tribunali penali per la ex-Yugoslavia e per il Ruanda, così come essa risulta a seguito dell'adozione della legge federale del 21 dicembre 1995 sulla cooperazione con i tribunali internazionali.

RESUMEN.

Aplicación del derecho internacional humanitario por Suiza

Este artículo presenta la legislación interna que aplica Suiza para cumplir con sus obligaciones internacionales respecto al derecho internacional humanitario (DIH). Después de una breve introducción sobre la incorporación del derecho internacional en el orden jurídico suizo y la función específica de Suiza como país de origen de la idea de la Cruz Roja y sede del CICR, enfoca las cuestiones relativas a la legislación interna en cuanto a la difusión del derecho humanitario, especialmente dentro del Ejército suizo. Las autoridades competentes han realizado varios manuales y documentos que dedican o sea a los miembros del Ejército suizo, o sea, más especialmente a los superiores responsables de la enseñanza del DIH. Además utilizan cada vez más los nuevos instrumentos de la enseñanza moderna como cintas vídeo o software. Una segunda parte del artículo trata de la legislación penal actualmente aplicable en Suiza en cuanto a la represión de infracciones cometidas contra el derecho de gentes en caso de conflicto armado (artículos 108 hasta 114 del Código penal militar (CPM) suizo). La legislación actualmente vigente resulta de varias modificaciones del CPM, sobre todo en 1950 después de la ratificación de los Convenios de Ginebra por Suiza y la de 1967 cuando se modificó parcialmente el CPM. Se llevó a cabo una última modificación importante en 1982 con la introducción de la imprescriptibilidad de los crímenes de guerra como consecuencia a los problemas que aparecieron en el asunto *Menten* en 1981. Aunque los artículos 108 hasta 114 del CPM no han sido aplicados nunca en el pasado por la justicia militar, los dos últimos años, los acontecimientos de ex-Yugoslavia y de Ruanda han conducido a la iniciación de varias indagaciones que no tardarán en concluirse por los primeros procesos contra criminales de guerra en Suiza. El artículo también muestra el desarrollo y los problemas que aparecen en la ayuda mutua judicial en el caso de los crímenes de guerra, tales como se han planteado en el asunto *Menten* de 1981 o el asunto *Kabuga* de 1994. En este contexto el artículo también explica la situación actual en lo que se refiere a la ayuda mutua judicial para los crímenes de guerra con los países terceros y, más generalmente, la cooperación con los tribunales penales para ex-Yugoslavia y Ruanda, tal como se presenta después de que se haya adoptado el decreto federal del 21 de diciembre de 1995 sobre la cooperación con los tribunales internacionales.